



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

בפני כב' סגן נשיא, השופט אסף זגורי

פלונית

התובעת

נגד

פלוני

הנתבע

בעניין הילדים:

1. אלמוני (קטין בגיל 16 שנים)
2. אלמונית (קטינה בגיל 13 שנים)

פסק דין

בקליפת אגוז:

3 ילדים (מהם 2 קטינים שפרטיהם בכותרת ואחת בגירה בשירות צבאי) המתגוררים עם אביהם, מתנכרים לאמם ואף מחרימים אותה באופן קיצוני ומסרבים לטיפול. האב אינו סבור באמת שילדיו זקוקים לטיפול ואף אם כן, אינו מסכים לכפיית טיפול על ילדיו וטוען כי טיפול יכול להיעשות רק אם ההליך המשפטי יתאיין. כיצד יש לנהוג?

א. התביעה של האם:

1. התובעת (להלן: "האם") הגישה לבית המשפט ביום 4/1/2015 תביעה למינוי מומחה בעניין ילדיהם הקטינים המשותפים של הצדדים ועתרה ליתן לו הסמכה לטפל בילדיהם של הקטינים וכן למנות עו"ס לסדרי דין והכל בשל העובדה שהילדים עברו להתגורר אצל הנתבע (להלן: "האב") ולטענתה הוא מסית אותם כנגדה ובכך מונע קשה או לכל הפחות מעודד היעדר כל קשר בינה לבינם והכל כשהם במצב נפשי ורגשי קשה.

2. התובעת ציינה, כי הצדדים נישאו באוגוסט 1992 והתגרשו ביום 17/12/12 וסיימו לכאורה באופן נאות את קשר הנישואין באמצעות הסכם גירושין כולל מיום 27/6/12 שקבע הסדר של אחריות הורית ומשמורת משותפת של הילדים וחלוקת זמן דומה בין הבתים (ימים א', ד' וסופ"ש ארוך לסירוגין אצל האב כולל לינה כמובן), אך קבעו בהסכם, כי מרכז הכובד והחיים של הילדים יהיה בבית התובעת והיא תוגדר כמשמורנית מבחינת הרשויות.



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 לדברי האם, בחודשים הראשונים לאחר הפרידה התנהלו הצדדים והיחסים על מי מנחות
2 באופן יחסי, אלא שבחודש אוקטובר 2012 היו הילדים עם הנתבע בחו"ל והוא דרש
3 מהתובעת לשאת בהוצאות עבור בגדים שרכש עבורם בסכום של 2,600 ₪ לאחר שחזר
4 מחו"ל. התובעת סירבה לכך וזה היה הניצוץ שהצית אש גופרית קשה בין הצדדים והלהבות
5 כילו למרבה הצער את הקשר שלה עם ילדיה הקטינים.
6
- 7 התובעת מספרת בתביעתה, כי נאלצה להסכים לקיזווי מזונות שונים מדי חודש בחודשו
8 לבקשות הנתבעת וגם כאשר לא הסכימה עשה הנתבע ככל העולה על רוחו בהקשר זה
9 וכאשר פנתה אליו בכתובים באמצעות באת כוחה, שיתף הילדים הקטינים בפנייה זו,
10 הציגה בפניה וגרם לאמם להיראות כחמדנית בפניהם ולמעשה גרם להם לעמוד לצדו
11 ולנקוט עמדה כנגדה. לאור זאת הודיע הבן אלמוני, כי הוא מסרב לשוב לגור עם האם עד
12 אשר תחדל מההליכים בהוצאה לפועל בענין המזונות והקשר עם הבן האמור חודש רק
13 לאחר שהתובעת העבירה מכתב לנתבע המעיד על ביטול מכתב ההתראה הקודם (סעיפים
14 21-24 לכתב התביעה).
15
- 16 במקביל לכל אלה, יצוין, כי מתקיים נתק בין התובעת לבין בתם הבגירה של הצדדים
17 פלמונית אשר על פי הנתען "עשתה יחד אחת עם הנתבע" (סעיף 24 לכתב התביעה). בת
18 בגירה זו הינה חיילת ולטענת התובעת הוסתה על ידי האב עד היעדר כל קשר עם האם.
19
- 20 בחודש דצמבר 2014 קיבל הנתבע אזהרה מלשכת ההוצאה לפועל בעקבות פניית התובעת
21 לביצוע פסק הדין בעניין הסכם הגירושין וחיובי מזונות ולדבריה הילדים אלמוני ופלמונית
22 שותפו על ידי הנתבע והחלט להעביר מסרונים לאם לפיהם, אין בכוונתן להיות עמה בקשר
23 לאור ההליכים האמורים כאשר הדברים מלווים בהשפלות, כינויי גנאי ואיומים שונים
24 מצדם בעניין הפסקת קשר עמה. על רקע זה וכאשר הבת אלמונית שוהה אצל האם, טוענת
25 היא כי הבת הבגירה פלמונית והבן אלמוני ששהו אותם ימים אצל האב, הופיעו במוצאי
26 שבת במהלך חודש דצמבר 2014 ופשוט נטלו בכוח את הבת אלמונית מביתה, כאשר הנתבע
27 מחכה להם ברכב.
28
- 29 מצב הדברים השפיע לרעה על הקטינה אלמונית שלאחר חזרתה לאמה ביום ה' 25/12/14
30 נעלמו עקבותיה עד כדי פניית התובעת למשטרה לשם איתורה. התובעת מתארת
31 אינטראקציה בעייתית עם הבן אלמוני באותם ימים כאשר הוא שב ומאיים על התובעת כי
32 לא ישוב לגור בביתה עד אשר היא תבטל הליכי ההוצאה לפועל כנגד הנתבע.
33



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 מאותו זמן ואילך, גם בימים בהם הקטינים שהו בבית האם, האווירה הייתה מתוחה ביותר
2 ולא נעימה והיו עימותים לא מעטים ביניהם, תוך שהיא טוענת שהם עולבים ומקללים
3 אותה בשל הסתה פרועה של הנתבע.
4
- 5 התובעת טענה, כי היא מנגד עשתה כל שלא ידה כדי להתמודד בצורה בוגרת ונכונה עם
6 העימותים והסיטואציה שנכפתה עליה ואף פנתה להדרכה הורית ולטיפול פסיכולוגי אך
7 ללא הועיל.
8
- 9 בסופו של יום ולפני כשנה ותשעה חודשים לערך עבר הקטין אלמוני לשהות יום נוסף בשבוע
10 אצל אביו ולאחר זמן קצר עבר לגור בבית האב באופן מלא והפסיק להיות בקשר לחלוטין
11 עם האם.
12
- 13 הבת אלמונית הצטרפה לאחיה אלמוני ואף היא עברה לגור בבית האב וניתקה כל קשר עם
14 האם.
15
- 16 האב סירב לכל שיתוף פעולה והידברות עם האם, ועל כן ובהיעדר תקוה לשינוי יסודי מצדו
17 וכאשר היא סבורה כי הילדים נתונים להסתה קשה מצד האב עתרה בתביעתה דלעיל לאכוף
18 את הסדרי הראייה שלה עם הילדים, להורות לנתבע להימנע מהתנהגויותיו החמורות,
19 לדאוג לכך שהילדים יקבלו טיפול רגשי ונפשי באופן מיידי על ידי מומחה לילדים ולמנות
20 עו"ס לסדרי דין.
21
- 22 **ב. ההגנה של האב:**
23
- 24 האב פתח בהגנתו בכך שהוא מסכים למינוי מומחה, רואה את טובת הילדים בלבד אך
25 לדבריו התובעת זקוקה ראש וראשון לטיפול נפשי ולהסתכלות פנימית לגבי התנהלותה
26 והתנהגותה מול הילדים אשר היא היא זו שהביאה להרחקתם ממנה.
27
- 28 הנתבע ביקש להציג עצמו כמי שעשה כל מאמץ למניעת הסלמה במשפחה בעוד שדווקא
29 התובעת לא בחלה בשום אמצעי, לא דאגה לנסות ליישב הסכסוך בדרכי שלום ונהגה
30 בכוחניות. לדבריו ההסלמה נבעה משני גורמים: ראשית, הודעת הבת הבכורה פלמונית
31 בספטמבר 2014 כי היא עוברת לגור דרך קבע אצל אביה תוך ניתוק קשר עם אמה. שנית,
32 דיווח של הילדים אלמוני ואלמונית על שני מקרי אלימות של האם כנגדם ובקשתם
33 מאביהם לטפל בעניין זה (סעיף 1 לכתב ההגנה).
34



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

15. הנתבע טוען, כי התובעת נהגה באלימות פיזית כלפי הילדים אלמוני ואלמונית ובאיומים חוזרים ונשנים בהתאבדות וזאת בנוכחותם והתנהגותה לא הייתה מותאמת לגילם ועל כן ברור שהם בחרו להצביע ברגליים כך שעברו להתגורר עם האב.
16. הנתבע טוען כי בסיס הקונפליקט אינו נעוץ במערכת היחסים בין ההורים אלא ביחסים הרעועים והקלוקלים בין התובעת לבין ילדיה הקטינים. לדבריו התנהגותה בעייתית ובלתי מותאמת והיא מנסה להסיט את תשומת הלב מבעייה אמיתית זו לעבר טיעונים בדבר הסתה.
17. הנתבע טוען, כי התובעת באופייה אשה כוחנית ואמירותיה ומעשיה משדרים לילדים אלימות, תוקפנות, שתלטנות וכוחניות. לדבריו, היא אינה קשובה לצרכים הרגשיים של הילדים, משפילה אותם ונוהגת בהם כשק חבטות ועל כן הביעו הילדים כולם את רצונם החד משמעי לעבור לגור עמו בדרך קבע ולנתק מגע עמה.
18. הנתבע טוען כי מעולם לא דיבר סרה באם בפני הילדים, הוא לא מסית אותם כנגדה, לא מערבים בסכסוך וטענות ההסתה מלמדות על התובעת ולא עליו. הוא סבור כי רצון הילדים הוא רצון עצמאי שהוא פרי אלימות האם כלפיהם ואי הבנתם את צרכיהם. הוא הסכים בכתב ההגנה למינוי מומחה, אפטרופוס לדין עו"ס לסדרי דין וכל גורם מטפל.
19. הנתבע טוען כי ביקש דווקא להעצים הסמכות ההורית של התובעת בעבר, אך ללא הועיל וזאת משום שהאם נוהגת באופן מזלזל ואלים בילדים ולא מכבדת אותם. כך למשל מספר האב על סנקציות שנקטה האם כנגד הבת אלמונית בעניין מימון שהייתה בחוג או בחוות סוסים והתניית המימון של הפעילות החברתית בתנאים שונים שאינם רלבנטיים. הנתבע מספר בכתב ההגנה על אינספור מקרי בריחה של הילדים מהבית ועל כך כי הבת פלמונית שהיא בוגרת ובשירות צבאי אף היא אינה בקשר עם האם ויכולה להעיד היטב על אישיות ויחסי האם כלפיה. הנתבע טוען אף כי התובעת דחפה את הבת פלמונית באחד המקרים.
20. עם זאת האב אינו פוסל כי הילדים התייצבו בחלק מהמקרים לצדו בסכסוכים כספיים או כאלה שהתנהלו בהוצאה לפועל אך לדבריו זה נובע מסטנדרט התנהגות אלים של האם והדבר נועד לשים קץ לאיומים הבלתי פוסקים של האם כנגדם (סעיף 28 לכתב ההגנה).
21. בסופו של יום טוען הנתבע, כי על התובעת לבצע התבוננות פנימית על מעשיה ולשפר התנהלותה שלה ללא שיש לו כל חלק בקשר או היעדר קשר בין הילדים לבינה. לדבריו היא הובילה במו ידיה ופיה ומעשיה לניתוק מהילדים. אלה האחרונים חיים ביציבות ובשלווה



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 אצלו כיום כאשר הוא מספק להם כל צרכיהם. הנתבע ביקש אף החלטה אופרטיבית
2 המשנה מהסדר המשמורת נשוא הסכם הגירושין לאור שינויי העובדות "בשטח".
3
4
5
6
7 **ג. מהלכי בית המשפט בטיפולו בתביעה, עמדת צוות התיאום ההורי ומצב הדברים דהיום:**
8
9 22. למן תחילת ההליכים ועוד קודם קיום ישיבת קדם משפט ראה בית המשפט לנכון להזמין
10 תסקיר סעד, ליתן הסמכה לעו"ס לסדרי דין ואף למנות עבור הצדדים אפוטרופוס לדין
11 מטעם הלשכה לסיוע משפטי.
12
13 23. בית המשפט גם נפגש עם הקטינים פעמיים, בכל פעם בנפרד, במפגשו האחרון גם נפגש עם
14 אחותם הבגירה ושמע ממנה על היעדר הקשר עם האם ועמדתה בסוגייה זו. בית המשפט
15 קיבל מכתב מאלמוני באמצעות האפו"ט לדין וצילומי מסך של נסיונות התכתבות בין האם
16 לבין הילדים וכיו"ב דיווחים מהם למד על עמדת הילדים.
17
18 24. קשה לדעת אם מערכת היחסים המורכבת בין הילדים לבין אמם תעובד היטב אי פעם
19 בטיפול ביניהם. קשה לחזות, האם מי מהילדים ישוב להיות עמה בקשר ומה יהיה טיבו,
20 היקפו ואיכותו. אך ניתן לומר, לפחות על פי גורמי הטיפול, כי אחד הכלים המרכזיים
21 שיכולים לסייע בכך (אם לא היחיד), הוא שיח בין ההורים והידרשות משותפת שלהם
22 לטיפול בבעיה זו. אין ספק, לגישת בית המשפט, חרף הניסיון של הנתבע להכחיש זאת, כי
23 קיים קונפליקט הורי בלתי פתור בין ההורים, כי הילדים נחשפו לו, נקטו עמדה (לטובת
24 האב וכנגד האם) וכי מאז שנוצר הקונפליקט הוא אינו מטופל באופן מקצועי על ידי שני
25 ההורים במשותף.
26
27 25. לאחר קבלת תסקירי הסעד והמפגש הראשון עם הילדים, ראה בית המשפט לנכון למנות
28 צוות לתיאום הורי (עוה"ד טלי גודלמן רייך וד"ר דוד יגיל) במטרה להביא לעיבוד
29 הקונפליקט בין ההורים, שימת טובת הילדים בראש סדר העדיפויות ובסופו של יום חידוש
30 קשר בין האם לבין הקטינים. שכן, היעדרו המוחלט של הקשר בין הילדים לבין אמם,
31 התמשכותו לאורך זמן ללא ספק פוגע בהתפתחותם התקינה ועלול להסב להם נזקים קשים
32 ועל כך עוד ידובר בהמשך.
33



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

26. בית המשפט קיים 2 דיונים, נתן מספר רב של החלטות ביניים, אך הוא סבור שההליך הנוכחי בו נקטה האם מיצה עצמו ואין באפשרות לסייע עוד בכלים, בדרכים ובסעדים שנתבקשו בתובענה שבכותרת (סעדים שלכולם למעשה כבר נעתר בית המשפט במהלך ההתדיינות).
27. הצדדים ובאי כוחם מודעים היטב להליכים בתיק זה ולדיווחים השונים של צוות התיאום ההורי ואין צורך לשוב ולפרטם במסגרת פסק הדין. בית המשפט רואה לנכון לפרט מצב הדברים דהיום וההמלצות הטיפוליות כמו גם המסקנות השיפוטיות מההליך וכך יעשה.
28. ראשית, מצב הדברים כיום הוא כזה שהילדים חיים עם אביהם בעיר *** ואינם מקיימים כל קשר טיפולי עם גורם טיפול ואינם מקיים כל הסדר קשר או שהות עם אמם היא התובעת. מצבם הלימודי של הילדים טוב מאוד ולטענתם כך גם מצבם החברתי והם אף טוענים ומצהירים, כי הם חשים הרבה יותר מוגנים, בטוחים ורגועים בבית אמם. הילדים מסרבים לכל הליך טיפולי כפוי על ידי בית המשפט או על ידי צוות התיאום ההורי, טוענים לאורך כל ההליך, כי הם ורק הם יהיו אלה שיקבעו מתי להשתתף בטיפול אם בכלל ואף לענין הקשר שלהם עם אמם, הם ורק הם יהיו אלה שיבחרו בעתיד, אם בכלל, האם הדבר מתאים ונוח עבורם ואז יעשו מעשה ללא כל צורך בהכרעה שיפוטית או בצו שיפוטי. לגבי דידם של הילדים ושל אביהם, כל עוד ההליך המשפטי כופה עליהם טיפול, נמצא ברקע, לא יחודש הקשר עם האם, לא יתקיימו הליכים טיפוליים ומצב הדברים יישאר בעינו ללא שינוי.
29. צוות התיאום ההורי המלווה את המשפחה מזה תקופה ארוכה העביר שורה של דיווחים והמלצות שונות לבית המשפט. החשובה לענייננו היא עמדת צוות תיאום ההורי נכון לדיון האחרון. העמדה לא הייתה אחידה בקרב הצוות עצמו, באשר להמלצות, ברם ההתרשמות לגבי המצב והגורמים לו היו אחידים.
30. על פי צוות התיאום הורי, הילדים נמצאים בקונפליקט נאמנויות מאוד קשה. הם הגיעו לצוות במצב של ניכור הורי וככל שהזמן עבר והצוות נחשף להם, המצב החמיר והם סרבני קשר. הצוות חווה את הילדים בקונפליקט גדול. הילדים כיום מסרבים לכל התערבות טיפולים וכועסים על האב באם יידרשו להתערבות טיפולית במסגרת ההליך המשפטי. נעשו מספר נסיונות להליכים טיפוליים בפני דר' דוד יגיל שהוא מרכיב בצוות התיאום ההורי והדבר לא צלח. לפיכך סבר הצוות, כי בעת הנוכחית הנכון הוא לפנות להליך טיפולי שעושה עבודה בראש ובראשונה עם ההורים ומהטיפול בהם ללמוד על הטעמים לסרבנות הקשר ועל הדרכים לטפל בכך.



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1
2 31. דר' דוד יגיל ניתח הדברים בדיון האחרון מהפן המקצועי ולגבי דיזו הילדים נמצאים במצב
3 של קונפליקט נפשי פנימי המורכב משני רבדים:
4 **הרובד הראשון נוגע ליחס האמביוולנטי כלפי אמם.** הם כועסים עליה אך גם מתגעגעים
5 ורוצים בקשר. המצב הוא קשה מדי להכלה עבורה וכדי לבטל את המתח, נוח להם לתפוס
6 את החלק השלילי שבה ולשלול חלקים חיוביים שבה, אך הם לא מצליחים בכך.
7 **הרובד השני הוא הקונפליקט בין נאמנות לאב לבין נאמנות לאם.** יותר קל לילדים
8 להזדהות עם האב ולשכוח את האם. הפתרון לקונפליקט שכזה צריך להיות במסגרת עיבוד
9 הרגשות במסגרת טיפולית. שם יוכלו הילדים לתת ביטוי לרגשות השונים, להכיל את
10 הרגשות המנוגדים האלה. הטיפול יכול להיות **טיפול פרטני** כמו שהוצע בחוות הדעת
11 הראשונה (ולא התקיים לגבי אף אחד מהילדים), **במקביל לטיפול דיאדי של אם וילד** (שאף
12 הוא לא התקיים).
13
14 32. דר' יגיל הוסיף, כי היעדר טיפול מחד גיסא והיעדר קשר של הילדים מאידך גיסא אינו יכול
15 לשפר רווחתם הנפשית של הילדים וזהו מצב לא טוב עבורם.
16
17 33. בכל הנוגע לתפקידו ועמדתו של האב בהקשר זה הסביר דר' יגיל, כי האב למעשה משתף
18 פעולה באופן חלקי וגבולי ביותר. זהו שיתוף פעולה "לפרוטוקול" ואף זה לא. דר' יגיל תיאר
19 זאת כשיתוף פעולה לכאורי להבדיל ממהותי. הוא התרשם, כי מנקודת מבטו של האב,
20 הילדים יכולים לחיות טוב מאוד ללא כל קשר עם אמם. זאת ועוד, לגבי דיזו, אי אפשר
21 לשנות את התפיסה של האב והוא זה שצריך לשנותה. אגב דברים אלה שנאמרו בחלוף
22 כמעט שנה ממינוי צוות התיאום ההורי, הרי גם בתחילת ההליכים פירטה האפוטי לדין של
23 הילדים כי עמדת האב הינה שסוגיית הקשר של הילדים עם האם היא סוגייה שבית המשפט
24 צריך לטפל בה והוא אינו מבין מדוע זו אחריות שלו שהילדים יפגשו באמם. מבחינתו
25 החיים יכולים להמשיך להתנהל כשורה גם כשהילדים אינם בקשר כלל עם אמם, אינם
26 עונים לפנייתיה, אינם מתכתבים איתה בטלפון ואינם רואים אותה. אליבא דאב הגנה
27 הטובה ביותר היא ההתקפה כלפי האם והדרישה כי תשנה הורותה ותודה כי האחריות
28 להיעדר הקשר היא לפתחה בלבד.
29
30 **מדובר איפוא בדפוס פעולה, התנהגות התנהלות של האב לא רק בפני צוות התיאום**
31 **ההורי, אלא גם בפני האפוטרופא לדין כאשר הדברים נאמרו על יזו בצורה זו או אחרת גם**
32 **בנוכחות הילדים.** ואם כך בפני גורמי הטיפול, ברורה היא "רוח הדברים" בבית.
33
34



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 34. כמו כן, האב מתנגד להתניות כחלק מתהליך חינוכי של הילדים. כלומר, אומר דר' יגיל, כי
2 חינוך משמעותו בין השאר שימוש של הורה בתמריצים חיוביים ושליילים בין יתר ההתניות
3 ביחסי הגומלין בין הורים לילדים. לפיכך, בשל סרבנות הקשר והטיפול של הילדים, ייתכן
4 ויהיה על האב להתנות תגמולים ותמריצים חיוביים ו/או שליליים לילדיו בכך שישתתפו
5 בטיפול או יתקיים קשר. דא עקא, האב מתנגד לכך מכל וכל מבחינת השקפת עולמו
6 החינוכית. דר' יגיל קובע כי צוות התיאום ההורי אינו יכול להדריך הורה לקדם הליך חינוכי
7 אם הוא עצמו אומר שהוא מתנגד להתניות. כפועל יוצא מההתנגשות בין עמדת הצוות
8 לאופן החינוכי שעל האב לנהוג בהקשר זה לבין השקפת עולמו, האפשרויות להדריכו להביא
9 את הילדים לחדר הטיפולים הופכות להיות מוגבלות ביותר.
10
- 11 35. אם לא די בכך, הרי שהאב מתנגד גם לטיפול בכפייה. טיפול בכפייה הינו סוגייה מורכבת
12 ואף בית המשפט תהה האם טיפול שכזה יהיה אפקטיבי מבחינת התוצאות אל מול
13 ההשלכות של עריכתו בניגוד לרצון הילדים. דר' יגיל שהוא בר סמכא בתחום זה סבור, כי
14 אמנם לא ניתן ליצור שינוי מיידי כאשר אדם מתנגד לטיפול, אך התהליך מבוסס על
15 הדרגתיות. כאשר מדובר על הליך טיפולי כפוי ביחס לילדים, הרי ברור שהם באים לטיפול
16 כי מישהו החליט שיעשו זאת, מי שמחליט בדרך כלל זה ההורים או הסמכות החינוכית
17 שכפים לה, הם מביעים התנגדות לפעמים, התפקיד זה ליצור קשר חיובי, התהליך ליצירת
18 קשר כזה יכול להיות חודשים ואין להרים ידיים בשלב כה מוקדם. לכן קובע דר' יגיל, כי
19 טענת האב שהילדים נגד טיפול בכפייה ולכן אין לכפות עליהם טיפול, מדגישה כיצד שיתוף
20 הפעולה של האב עם צוות התיאום ההורי והמלצותיו הינו שיתוף פעולה לכאורי בלבד ולא
21 מהותי.
22
- 23 36. לביסוס עמדתו מפרט דר' יגיל את כשלון ניסיון הטיפול המקורי שנקבע על ידי הצוות והיה
24 מיועד בכלל להיות טיפול דיאדי של אם וילד. לאחר מספר חודשים מאז הורה בית המשפט
25 על הפנייה לתיאום הורי, נערכה הפנייה למטפלת בשם הגר. האב התנגד בתחילה ולאחר
26 מכן הסכים להגיע אליה להדרכה הורית כדי לסייע לו להביא הילדים אליה. אלא שהתקיים
27 רק מפגש אחד או שניים ולאחריו הגיעו הילדים עם החלטה מראש שאינם מגיעים לשיחה
28 וזאת לפי התרשמותה של המטפלת לאחר שפעלו בהוראת האב או בשיתוף פעולה עמו. הם
29 הודיעו שמכריחים אותם להגיע ואין להם כוונה להישאר ולהקשיב למה שלמטפלת יש לומר
30 או לשוחח ויצאו מהחדר כלעומת שבאו. נמסרה התרשמותה של המטפלת לאב אך הוא
31 הניד בראשו ויצא ללא ששב.
32
33
34



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 לפיכך, קובע דר' יגיל, כי אמנם הייתה הזדמנות ליצור מפגשים אך האחריות לכך שהדבר
2 לא קרה היא לפתחו של האב. מסכם דר' יגיל ואומר כי "צריך לדעת שלעמוד בגדר ולצפות
3 במתרחש כאילו הוא ניטראלי אבל הילדים במצוקה ולא לתת גיבוי לנו... [צ"ל אני] לא
4 רואה בזה שיתוף פעולה".
- 5
- 6 כפועל יוצא מדברי דר' יגיל ומהעובדה שהעז לומר עמדתו המקצועית, גם הוא הפך לדמות
7 טיפולית שהילדים והאב אינם מוכנים ליתן בה אמון.
- 8
- 9 דר' יגיל קובע, כי התובעת אינה אם מתעללת ואינה מסוכנת לילדים. היא אמנם פגעה בהם
10 בצורות מתוננות אך לא צריכה להיענש על ידי הילדים באופן הנוכחי של החרמה טוטלית.
11
- 12 צוות התיאום ההורי הודיע, כי על ההורים לפנות לטיפול בפני גב' *** , אך דר' יגיל הביע
13 ספקות אם קיימת מצב האב נכונות אמיתית לטיפול או ששוב יאמר שזה טיפול בכפייה. כן
14 הסביר דר' יגיל, כי על הילדים להיות בהליך טיפולי ואם אינם מסכימים לכך, על האב
15 לכפות זאת עליה, כאשר לגבי דידו, תהליך של פיוס בין ההורים יכול לקצר את ההליך הזה,
16 ואז הדברים פשוטים מבחינה נפשית לילדים והעלות הכלכלית תהיה מינימאלית. הבחירה
17 אם לשתף פעולה היא של ההורים.
- 18
- 19 **ד. התבוננות בהליך מעיני הילדים:**
- 20
- 21 בית המשפט נפגש כאמור עם הילדים פעמיים במרווחי זמן של שנה בין מפגש למפגש. בית
22 המשפט מנוע מלפרט תוכן מפגשיו עם הילדים בהתאם לתקנה 258לג9 לתקנות סדר הדין
23 האזרחי, התשמ"ד – 1984.
- 24
- 25 יחד עם זאת, בית המשפט אינו מנוע מלפרט את התרשמותו הכללית מהילדים הן על בסיס
26 המפגשים עמם והן על בסיס יתר הדיווחים של יתר הגורמים.
- 27
- 28 הילדים הסבירו, כי מעברם למגורים עם האב היה מוצדק לחלוטין הואיל ואמם נהגה
29 כלפיהם באלימות פיזית (ראה מכתבו של אלמוני לבית המשפט מחודש מרץ 2015). עד כאן
30 ניתן היה לקבל ההסברים. אלה הפכו לקלושים יותר ולמובנים פחות ופחות, ככל שחלף
31 הזמן, האם כבר לא היוותה כל "סכנה" או "איום" על הילדים, כאשר אלה כבר עברו
32 להתגורר אצל אביהם ואף אחד לא חייבם לפגוש באמם. בהקשר זה של השאלה למה אינכם
33 בקשר עם האם, הילדים התקשו. משמיעת דברי הילדים הן בפני בית המשפט והן בפני
34 אפוט' לדין, גורמי הטיפול למד בית המשפט עד כמה נכונה היא לחלוטין עמדת דר' דוד יגיל



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 כפי שפורטה בהרחבה דלעיל ולפיה הילדים מצויים במצב בלתי אפשרי של קונפליקטים
2 פנימיים. אין ספק, כי הילדים סוערים ורוגשים בתוך תוכם. עניין היעדר הקשר עם האם
3 הוא עניין שהם מתקשים מאוד להתמודד עמו רגשית ופנימית, גם אם כלפי חוץ הם מנסים
4 לנפק הסברים מציאותיים או רציונליים, הרי סימני הקושי דלפו מהם, תרתי משמע, כל
5 אימת שמוזכר הקשר עם האם. אותם קונפליקטים שדרי יגיל הסביר אודותם בדיון האחרון
6 מתקיימים ללא ספק בקרבם של הילדים.
7
- 8 עם החיוב לשמוע ולשתף ילדים בהליכים הנוגעים לעניינם כחלק מזכותם להשתתף בהליך .44
9 הנוגע להם, ראה בית המשפט לנכון להעניק משקל רב ביותר לעמדתם (אולי רב מדי),
10 לכאבם, לרצונותיהם והחלטותיהם. זאת, גם אם לפרקים ו/או במבט בדיעבד, ביכור
11 עמדתם ורצונם פגעו בטובתם לדעת גורמי הטיפול ו/או בית המשפט (ואין ספק שבעידן
12 טרום "דוקטרינת זכויות הילד", הטיפול השיפוטי היה אחר ובוחר בעניינים פטרנליסטיים
13 יותר את הטיפול בילדים כאקט שיפוטי המחוייב לקידום טובתם, גם אם טובתם זו
14 מתנגשת עם רצונם. שאלה בלתי פתורה היא אם חטאנו לילדים עצמם בכך שהעצמנו
15 מעמדם בהליך הנוגע להם).
16
- 17 הדברים נאמרים בעיקר לאור העובדה שפסק דין זה ניתן לכאורה בעיכוב רב של 7 חודשים .45
18 מאז הדיון האחרון בהליך זה. אלא שעיכוב זה נבע בין השאר מרצון לכבד את רצון והחלטת
19 הילדים, להימנע מכל החלטה שתכפה עליהם קשר עם האם או טיפול. אלא שכאמור, הזמן
20 חלף ולא חל כל שינוי בעמדת הילדים ואין קשר בינם לבין האם ואין השתתפות מטעמם
21 בהליך הטיפולי.
22
- 23 ההתרשמות היא, כי מדובר במקרה מובהק של סרבנות קשר מצד הילדים הרואים לנכון .46
24 להשחיר את דמותה של האם בכל דרך ו/או הסבר ומבקשים אמפתיה לטעמים שמביאים
25 אותם להשחיר דמותה (כמובן להבדיל מדמות האב שהיא שמורה וחיובית בלבד בתפיסתם).
26
- 27 ההתרשמות היא, כי הילדים מושפעים ומזדהים מאוד לא רק עם אביהם אלא גם עם .47
28 אחותם הבגירה שהיא בשירות סדיר בצה"ל ואינה מקיימת קשר עם אמה ואף פוסלת כל
29 קשר עמה בעתיד ו/או כל תכונה חיובית בקרבה. יחד עם כל זאת, יש לציין כי ההתרשמות
30 אינה זהה בכל הפרמטרים ביחס לשני הילדים וניכר, כי הבת אלמונית פתוחה הרבה יותר
31 להשפעה של אנשי טיפול וגורמים מעולם המבוגרים ומוכנה לטיפול בעוד הבן אלמוני מגלה
32 אנטוגניזם חריף יותר.
33
34



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

1
2 ה. על ניכור הורי וסרבנות קשר:

3
4 48. ניכור הורי הינה תופעה המתגלית אצל ילדים להורים הנמצאים בסכסוך משמורת לגביהם,
5 שבאה לידי ביטוי בהתנכרות של הילדים לאחד ההורים ללא כל צידוק לכך. קיימת
6 מחלוקת לעניין "האבחון" או ההכתרה של התופעה ודרכי הטיפול שהציע בשעתו צ'רלס
7 גרדנר בהקשר זה וכן קיימת ביקורת רבה על תפיסתו את תסמונת הניכור ההורי, אך דומה
8 שלא ניתן להתעלם מעבודתו כלל.

9
10 49. כתב על כך בית המשפט המחוזי בת"א בעמ"ש 60592-03-15 ק.ל. נ' י.פ. (פורסם בנבו מיום
11 8/5/16)

12
13 "...הראשון שהתייחס בצורה שיטתית לתופעה זו וראה בה משום
14 הפרעה היה פרופ' ריצ'ארד גרדנר, אשר טבע את המונח 'תסמונת ניכור
15 הורי' (Parental Alienation Syndrome), מונח המשמש כיום להגדרתה
16 של התופעה. על פי גרדנר, כל אימת שאין הצדקה לתופעה – התעללות
17 של ההורה המנוכר בילד, הזנחה אמיתית שלו; התעלמות מצרכיו וכו',
18 שאז אין להשתמש בתופעה כהסבר לעוינות הילד כלפיו – מי שנושא
19 באחריות לקיומה של התופעה הוא ההורה האחר, בדרך כלל ההורה
20 המשמורן, אשר 'שוטף את מוחו של הילד' (Programming)
21 Brainwashing Parents indoctrinations) וגורם לו "להזחקת הרגשות
22 החיוביים שיש לו כלפי ההורה המנוכר" (דפנה האקר "הורות במשפט"
23 עמ' 62), עד כדי יצירת מצב בו הילד עצמו תורם משלו להשמצת ההורה
24 המנוכר ומייצר טענות והאשמות כלפיו. (The child's own contribution to the vilification of the target parent)

25
26
27 "תורתו של גרדנר זכתה לתמיכה של מספר אנשי מקצועי טיפוליים
28 ישראלים (זאב ברגמן ואליעזר ויצטום, שם). מנגד, זכתה היא גם
29 לביקורת נוקבת מצד חוקרים מתחום מדעי החברה, משפטנים וארגונים
30 שונים בטענה כי היא משוללת בסיס אמפירי הן באשר למאפייני
31 התופעה, הן באשר לתוצאות העברת המשמורת להורה המנוכר; מטעם
32 בשל הטשטוש בין כעס של הילדים על ההורה לבין פסיכוזה; מוגזמת
33 בשל הערכות חסרות בסיס של מימדי התופעה ומסוכנת משום שהיא
34 מסיטה את תשומת הלב מהאפשרות שהילד מסרב להיפגש עם ההורה



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

1 בשל נזקים שנגרמו לו ממנו (דפנה הקר, "הורות במשפט" עמ' 63
2 וההפניות שם).
3 עיון בפסיקה – ממצאת שנות ה-90 ואילך – מלמד, כי בתי המשפט
4 נדרשו לתורתו של גרדנר ועשו בה שימוש בסכסוכי משמורת, במקרים
5 של סרבנות קשר קשה בין ילדים להוריהם ואף הורו, על בסיסה, על
6 הוצאתם מידי ההורה המשמורן לסביבה אחרת ולעיתים אף על העברתם
7 להורה המנוכר שנמצא מתאים לקבלה (ע"מ (ת"א) 33/96 פלוני נ'
8 פלונית [פורסם בנבו] (31.12.96) בו שימשו תורתו של גרדנר וכתביו קו
9 מנחה לפסיקתו של בית המשפט; ע"מ 90/97 מורן נ' פלדמן-מורן (לא
10 פורסם); ע"א 2891/99 פלונית נ' פלוני [פורסם בנבו] (10.11.99) שבקשת
11 רשות ערעור עליו נדחתה; רע"א 8689/99 פלוני נ' היועץ המשפטי
12 לממשלה (לא פורסם) [פורסם בנבו]. כמו כן ניתן לראות כי המבחנים
13 לזיהוי התופעה, בהם משתמשים בתי המשפט, הם אותם מבחנים
14 שהותוו על ידי גרדנר (ע"א (ת"א) 3162/98 פלוני נ' פלונית – אין בפי
15 הילד דבר חיובי ביחס לאב ו/או יחסו של האב אליו; הבעת רצון ברור
16 להישאר עם האם שמטפלת בו כל כך טוב וכו').
17 להכרה פורמלית, מפני בית המשפט העליון, זכתה התופעה ברע"א
18 3009/02 פלונית נ' פלוני, פ"ד נו (4) 872. בפרשה זו הוכרה הן התופעה
19 של ניכור הורי, הן תסמונת הניכור ההורי כהגדרה מתודית של תופעה
20 קיימת. בית המשפט קבע כי התופעה גורמת לסכנת ניתוק של הילדים
21 מאחד ההורים בד בבד עם תלות יתר בהורה האחר. בית המשפט לא
22 נדרש לאבחון התופעה והטיפול בה, הגם שמציין הוא את הוצאת הילד
23 ממשמורתו של ההורה המנכר למשמורתו של ההורה המנוכר כפתרון
24 המוצע על ידי גרדנר במקרים חמורים של התסמונת, ומשאיר זאת,
25 בעקרון, לאנשי המקצוע. ההכרה לא שונתה גם בדיון הנוסף שהוגש על
26 פסק הדין, הגם שהתוצאה התהפכה (דנ"א 4041/02 פלונית נ' פלוני, פ"ד
27 נח (6) 246). בפסקי דין מאוחרים לפרשה זו לא נעלמה מעיני בית המשפט
28 העליון הביקורת שנמתחה על תורתו של גרדנר (בע"מ 5579/07 פלוני נ'
29 פלוני, [פורסם בנבו]; 7.8.07). עם זה, בית המשפט העליון לא מצא לנכון
30 לדחותה, אך הבהיר, כי יש לנקוט משנה זהירות בקביעה כי אכן היא
31 מתקיימת במקרה נתון וכי "לשם קביעת המצב לאשורו יש להסתייע
32 בבחינתם של הגורמים המקצועיים האמונים על כך, תוך בדיקה
33 ביקורתית של בית המשפט את המסקנות שהוגשו לו" (בע"מ 6327/08
34 פלוני נ' פלונית, [פורסם בנבו], 10.9.08).
35 באשר לדרכי הטיפול - בהתאם לרמת התופעה - מהקל אל הכבד –
36 קביעת הסדרי משמורת מדויקים בין ההורים והקפדה על קיומם; טיפול
37 בילד על ידי גורם חיצוני תוך השארת הילד בסביבתו של ההורה המנכר;



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

1 ניתוק הילד לחלוטין מההורה המנכר והשמתו אצל אדם שלישי או
2 העברתו להורה המנוכר (רע"א 3009/02 פלונית נ' פלוני, פ"ד נו (4) 872
3 וכן ע"א_ת"א) 2891/99 פלונית נ' פלוני, 10.11.99).

4
5 בהקשר זה ראוי להפנות לעבודת הדוקטורט של עו"ד ד"ר שרון פרילינג
6 בנושא הניכור ההורי – "ניכור הורי – ילד להורה והורה לילד:
7 ההתערבות המשפטית במצבי ניכור הורי ושאלת תפקידו של המשפט
8 ביצירת התנאים למימוש ההורות הרגשית ביחסי הורים ילדים" – שם
9 ממקמת ד"ר פרילינג – ובצדק – את צו העברת המשמורת כאמצעי
10 אחרון בו יש לנקוט מקום ומוכח העדר כשירותו של ההורה המשמורן
11 לשמש בתפקיד זה, בשל ניסיונו להרחיק את ההורה השני מחיי הילד.
12 השימוש בדרך טיפול זו מצומצם למצבים חריגים בהם הפגיעה בילד
13 מכוח הותרתו ברשות ההורה המנכר עולה על הפגיעה שתיגרם עקב
14 ההעברה הכפויה של המשמורת להורה המנוכר או לרשויות הרווחה.
15 העולה מהמקובץ – חרף הביקורת שנשמעה ונשמעת על תורתו של גרדנר
16 – "תסמונת הניכור ההורי" – לא ניתן להתעלם מקיומה של התופעה
17 בסכסוכי משמורת.

18 לשם קביעה, כי במקרה נתון עניין לנו בתסמונת ניכור הורי, יש לקבוע,
19 כשלב הכרחי, כי קיים "ניכור הורי". עם זה, אין די בקיומם של
20 התסמינים המלמדים על "ניכור הורי" כדי לקבוע כי בפנינו "תסמונת
21 ניכור הורי". קביעה שכזו תבוא רק לאחר שלא נמצאה כל הצדקה
22 לניכור הקיים. אם ישנה הצדקה לקיומו, גם גרדנר יסכים, כי תורתו
23 אינה ישימה, ובלשונו:

24 **"... When the parental abuse and/or neglect is present, the**
25 **child's animosity may be justified and so the parental**
26 **alienation syndrome explanation for the child's hostility is not**
27 **applicable".**

28
29 באין הצדקה, יש לבחון את רמתה של התופעה במקרה נתון ולהחליט,
30 בהתאם לנסיבות העניין, על דרכי הטיפול המתאימות. בכל אלה על בית
31 המשפט להיעזר בגורמים מקצועיים שאת חוות דעתם יש להעביר במבחן
32 הביקורת."

33 50. בצד דיבור על התופעה חשוב להביא עמדת המחקר הפסיכולוגי לנזקים הנגרמים לילדים
34 בסרבנות קשר בנסיבות של ניכור הורי. רשימת הנזקים ארוכה ועגומה ולהלן ראיתי לנכון
35 להביא הנזקים (רשימה חלקית) שהתרשמתי כי כבר מתקיימים או עלולים להיגרם לילדים



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 בנסיבות המקרה שבפניי (מתוך מאמרו של דר' דניאל גוטליב, תסמונת הניכור ההורי,
2 **רפואה ומשפט** גיליון 31 דצמבר 2004 בעמ' 106, 113 ואילך) :
- 3 א. הילדים לומדים דרכי חשיבה לא בריאות ולפעמים מעוותות, כגון "חשיבה שחור
4 לבן" או כוללנית מאוד. במקרים קיצוניים יותר, גם בוחן המציאות של הילד נפגע.
5 אמנם דרכי חשיבה אלה מוגבלות למתייחס לקשר עם אותו הורה אך יש סיכון כי
6 הן תתפשטנה לתחומים אחרים. בהקשר זה יש להוסיף, כי העוינות והעימות
7 גולשים בקלות ממישור היחסים בין הורה לילד ומזהמים זירות אחרות. כך למשל,
8 ילדים מוסתים מגיבים בחשדנות ואף בעוינות, לא רק כלפי אחד ההורים, אלא גם
9 לאנשים אחרים אשר לדעתם תומכים בעמדה של אותו הורה או לא מזדהים
10 לחלוטין עם ההורה המסית, כגון עו"ס, פסיכולוגים, שופטים ועל כן אלה נפסלים
11 באופן אוטומטי על ידי הילדים. נוצר דפוס חשיבה של "או שאתה אתנו או שאתה
12 נגדנו".
- 13
- 14 ב. בהתנהגותו מגלה הילד חוסר אמפטיה לזולת – חוסר יכולת לראות ולהבין את
15 העובר על הזולת. צורך התייחסות זו גובלת לעתים באכזריות. קהות חושים זו
16 מפריעה להתפתחות רגשית תקינה של הילד.
- 17
- 18 ג. הילד מפתח הערכה מופרזת של היכולות והכוח שלו ולעתים מפגין התנהגות
19 כוחנית. הוא מקבל חיזוקים מההורה המסית ולפעמים גם מגורמים אחרים. צורת
20 ההתייחסות למבוגרים אחרים יכולה גם להיות מחוצפת, שוב תוך ברכה סמויה של
21 ההורים.
- 22
- 23 ד. נוצר טשטוש גבולות בין הילד לבין ההורה האהוב מחד ובינו לבין ההורה השנוא
24 מאידך. עם ההורה המסית נוצרה מערכת יחסים קרובה מדי ואילו עם ההורי השני
25 מערכת יחסים מנותקת מדי. בנוסף, החיבור להורה המסית אינו בריא ואינו
26 מאפשר לילדים חשיבה עצמאית בנושא.
- 27
- 28 ה. ממילא הגירושין הם אירוע טראומתי עבור ילדים אם לא המשמעותי ביותר
29 בחייהם. הניכור ההורי אינו מאפשר לילדים לצלוח לעבור את התהליך הנורמטיבי
30 של התגברות ומנציח את ההיתקעות בתהליך. הדבר אף אינו מאפשר לילדים
31 ליהנות מהטוב שבשני ההורים או בשני הבתים. הרתיעה והנתק אף מתפשטים
32 למשפחת ההורה המנותק.
- 33
- 34



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
- ו. המאבק אינו נרגע. לילדים אלה אין מנוח. ברוב המקרים הם מעורבים מדי במאבק בין ההורים. הם חשופים למידע, כגון פרוטוקולים של בתי המשפט או שיחות עם עורכי דין, הפוגעים בהם והעיסוק בנושאים אלה פוגע ביכולתם לעסוק בעניינים המתאימים לגילם.
- ז. לעתים מזומנות במקרים אלה מוצגים הילדים "כעצמאיים" המפעילים שיקול דעת בלתי תלוי מרצון חופשי. במקרים רבים מוכח שלא רק שאין הילד מפעיל שיקול דעתו או מביע את רצונו, אלא שהוא שבוי פסיכולוגית של הורה אחד ונאלץ לדקלם את אשר נאמר לו ללא כל קשר או התחשבות ברצונו. הורים מנכרים מתקשים לעשות את ההפרדה החשובה בין הרצונות והצרכים שלהם לאלו של הילדים. הם מתקשים לראות את הילדים כבעלי דעה שונה בכל הנוגע לקשר שלהם עם ההורה האחר.
- ח. ייתכן ואובדן ההורה כחלק מתסמונת הניכור ההורי קשה יותר ממות ההורה. כאשר הורה מת ניתן להתאבל עליו, ולזכור הדברים הטובים והפחות טובים. על אף שההורה אינו נוכח פיזית בחיים, דמותו וזכרו חרותים בצורה חיובית בזכרון ובתודעה של הילד. כאשר הורה אחד נפטר הילד נעזר בהורה השני כדי לעבד האבדן ולהמשיך בחייו. כל זה אינו קורה במקרה של ניכור הורי, במהלכו הילד מאבד הורה ללא יכולת להתאבל עליו וללא אפשרות לעצב לעצמו כל זיכרון טוב שיש לו ואף להביע שביעות רצון מכך שההורה אינו חלק מחייו.
51. לא ניתן לומר, כי אין כל צידוק לניכור ההורי שגילו הילדים לאמם בנסיבות מקרה זה והילדים תיאררו בפני גורמי הטיפול ואף בפני בית המשפט מקרים לא פשוטים שמבחינת החוויה שלהם נתפסו כהתעללות וכהתנהגות אלימה וכוחנית של האם כלפיהם (כאשר היו חולקים זמני שהות לפני המעבר למגורים אצל האב באופן מוחלט). זאת ועוד, הילדים הגיעו למצוקה נפשית ברמה של סיכון כאשר שהו אצל האם בהסדרי שהות. הבן אלמוני תיאר מקרים של הרמת ידיים ודחיפות כלפיו מצד האם. הוא תיאר נסיונות של האם למנוע ממנו ומאחותו הצעירה אלמונית ללכת אל האב תוך שימוש בכוח שנחווה על ידו כאלימות והתעללות (אלמוני אף העביר מכתב בעניין זה לבית המשפט לאחר המפגש הראשון עמו). תיאורי הילדים ואבדן סמכות הורית מצד האם או אבדן שליטה בנקודות החיכוך הבעייתיות עם הילדים, הביאו בסופו של יום למעברם למגורים עם אביהם וייתכן שמעבר זה לכשעצמו היה מוצדק ולא ניתן היה לפעול אחרת לאור מצבם של הילדים ורצונם (גם



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 זאת אומר בזהירות שכן, ייתכן שטיפול אחר ומשותף של שני ההורים בזמן אמת היה
2 מעמידנו היום במקום אחר).
- 3 אלא שלא עסקינן במקרה זה במעבר הילדים למגורים אצל האב, אלא במה שמתרחש לאחר
4 מכן. אין ספק, ש"לאחר מכן" הוא ביטוי של עיוות גמור של מערכת היחסים בין ההורים
5 לבין הילדים. עוצמת הרתיעה והכעסים וביטויי השנאה והדחייה של הילדים את האם הינם
6 ברמות הגבוהות ביותר, כשבה במידה ניתן להתרשם מעל כל ספק, כי דמעותיהם אינן רק
7 דמעות של כעס וכאב אלא גם דמעות של געגוע. זאת ועוד, גם כאשר הסיבה לנתק בין הורים
8 לבין ילדיהם מקורה אך ורק בהתנהגות ההורה המנותק, אין להשלים עם הניתוק ויש לכוון
9 מאמצים טיפוליים בכיוון הנכון (ראה מאמרו של גוטליב לעיל בעמ' 116). ועוד אומר, כי אף
10 אם האב לא הסית במישרין את ילדיו כנגד האם, אין ספק שהוא לא עשה די לקרוב אליה
11 ו/או לפחות לא עשה די לשתפם במהלכים טיפוליים כדי לעבד רגשותיהם כלפיה. כן אין לי
12 ספק כי הילדים היו חשופים למאבקים כלכליים בין ההורים על רקע מזונוות והאב מודה
13 בכך בדיון האחרון, גם אם לטענתו זה הגיע משני הצדדים (המידע).
- 14
- 15 מכוח אותן נסיבות שהצדיקו המעבר של הילדים למגורים אצל האב, אפשר להבין ללב
16 הילדים ולכעסם על האם ולפגיעותם. אפשר גם להבין הרצון של הילדים להעניש את האם
17 בהיעדר קשר למשך זמן מה. אי אפשר להצדיק היעדר כל קשר, היעדר נכונות לטיפול,
18 לרבות טיפול משותף עמה ומחיקתה הלכה למעשה מלשמש דמות הורית בחייהם לתקופה
19 כה ממושכת בגדרה היא לא פוגעת בהם, לא מאיימת עליהם ועושה מצדה מהלכים
20 טיפוליים. כאן המחדל העצום של האב, שהעצים את תחושות הילדים, שיתף אותם (בין
21 באם באופן פעיל ובין אם באופן סביל) בסכסוך הנוגע למזונוות ועודד אותם (בין באופן פעיל
22 ובין באופן סביל, בין במודע ובין שלא במודע) שלא לשתף פעולה גם הליך טיפולי ו/או עם
23 צוות התיאום ההורי, עם האפוטרופוס לדין ועם בית המשפט.
- 24
- 25 אציין בהקשר זה, כי על פי כבר בתסקיר הסעד שהוגש לתיק בית המשפט ביום 1/2/15 הובע
26 חשש מפני מהתפתחות תסמונת ניכור הורי של הילדים כלפי אמם, כאשר לב העניין ועיקר
27 העיקרים שגרם לתסמונת זו אינה התנהגות האם כלפי הילדים, אלא חשיפת הילדים
28 לקונפליקט בין ההורים.
- 29
- 30 ועוד אציין בהקשר זה, כי לפחות בתחילת הטיפול במשפחה, הקושי היה אצל שני ההורים
31 במידה דומה, קרי שניהם ראו הדברים בצבעים של שחור ולבן, ללא אפור. אף אחד לא ראה
32 חלקו. כל אחד האשים הצד האחר (ראו גם דיווח האפוטרופא לדין של הילדים מיום
33 31/3/15).
- 34



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
56. אך החל מחודש מרץ 2015 ואילך, עת הילדים שוהים אצל האב במשמורת בלעדית ומלאה ומתנתקים מהאם, שוב לא ניתן לומר, כי יכולה להיות הצדקה לגרירת הרגליים ולעיכוב הטיפול ולאי הקשר עם האם במסגרת כלשהי, אם אשר מצדה עשתה כל מה שהורה יכול לעשות כדי לזכות באמון ילדיו מחדש.
57. אנו מצויים איפוא במקרה חמור של היעדר קשר של הילדים עם אמם. סבורני, כי השאלה במקרה דנן אינה שאלה של הגדרת חומרת המקרה. רוצה לומר כי בין אם מדובר בתסמונת הניכור ההורי (Parental Alienation Syndrome), ובין אם מדובר בניכור הורי ממש - אין לתופעה הזו הצדקה להתמשך זמן כה רב. זאת ועוד, אין מדובר במקרה שבו יש לטפל באמצעות "shock therapy" ואין כל כוונה, דרישה, עתירה או בקשה להעביר הילדים למשמורת פיזית של האם בעל כורחם.
58. ויחד עם כל זאת לא ייתכן, שבמצב של ניכור הורי והיעדר קשר מוחלט של הילדים עם אמם יצהיר בית המשפט על היעדר תקווה והיעדר פעולה.
- ו. **תכתיבי האב והילדים ועיכוב ההכרעה:**
59. האב והילדים הציגו תכתיב אחיד בפני גורמי הטיפול ובית המשפט : לא יתקיים טיפול בכפייה בילדים. הילדים לא ישתפו פעולה עם מהלך שכזה, גם אם תהיה החלטה שיפוטית. ייתכן ובעתיד יסכימו הילדים לטיפול, ברם זה חייב להיעשות בזמן שיתאים להם וללא צו שיפוטי. אציין כי לא דובר על בקשה. דובר תדיר על תכתיב. הן של האב והן של הילדים. הן בפני גורמי הטיפול והן בפני בית המשפט. הן באופן הצהרתי והן באופן מעשי. הילדים הציגו זאת לכאורה כבקשה שבאה מרצונם. האב הציג זאת כמשהו שהוא מאמין בו. ההתרשמות היא, כי הילדים ביקשו והצהירו את הצהרות האב בהקשר זה. היעדר הנכונות הממשית שלו לטיפול והעצמת כוחם של הילדים בסרבנות לטיפול או לביצוע החלטות וצווים שיפוטיים ניכרה במהלך ההליך כולו.
60. עומדים אנו חלוף 7 חודשים מאז הדיון האחרון ללא שניתנה כל החלטה הכופה על האב או הילדים טיפול. עיכוב ממושך זה בהכרעה נעשה, בין השאר, כדי לאפשר לאב ולילדים את אותה הקפאת הליכים, היעדר מעש והמתנה למהלך טיפולי שהם אמורים היו לנקוט בו מיוזמתם ללא כפייה שיפוטית. הדבר לא נעשה.



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

61. זה המקום להדגיש, כדי לפנות לטיפול, לא היה צריך האב אישור בית המשפט (ראה גם החלטתי המפורשת בהקשר זה מיום 4/12/16). האב יכול היה לפנות לכל גורם שברצונו ואם היה מזמין את האם לכך, בטוחני שהיא הייתה מסכימה. האב בעצמו המתין ולא פנה במהלך כל התקופה הנוכחית לבית המשפט ואין ספק כי הדבר היה נוח לו. ספק רב, עד כמה האב נכון לטיפול ולשיתוף פעולה מהותי מתוך מקום של תובנה ומודעות ולא מתוך של הגנה שמביא לשיתוף פעולה לכאורה בלבד. המעשים בפועל מדברים טוב יותר מהצהרות.
62. לא זו בלבד שדבר לא נעשה, דומה כי הזמן שימש להמשך הניסיון למחוק דמות האם מחיי הילדים, כעולה מטענות האם בפניות שונות לבית המשפט בחלוף הזמן ובפרט בחודשים האחרונים. הילדים משתנים חיצונית והאם שלא רואה אותם הגם שגרה באותו יישוב, בקושי מזהה אותם. היא חוששת מהמשך העמקת מחיקת דמותה ונוכחותה מחיי הילדים. כאשר האב שוהה בחו"ל, הילדים אינם שוהים עם האם. האם ביקשה לדעת האם בתם הבגירה של הצדדים המשרתת בצה"ל הייתה בזירת פיגוע בירושלים והאב כלל לא השיב לפניותיה בזמן אמת. אלו מקצת הדוגמאות הממחישות את הכאב הרב הנגרם לאם מהיעדר כל שיפור במערכת היחסים ההורית ולא כל שכן בהיעדר קשר בין הילדים לבין אמם.
63. הנה כי-כן, זו תשובת בית המשפט לאם שהמתינה חודשים ארוכים להכרעה; בית המשפט חשש, כי כפיית הטיפול על הילדים ועל האב תטרפד תוצאות חיוביות של שיקום הקשר לאור כל הדיווחים שעמדו בפניו, לרבות דיווחים משבועות סמוכים לקבלת ההכרעה. בית המשפט ביקש לבחון האם האב והילדים מקיימים את שהבטיחו עצמם בבחינת "נאה דורש נאה מקיים". חודשים שלא נכפה עליהם בצו שיפוטי טיפול. לא נקבע להם כל גורם טיפולי מבחינת זהותו ומבחינת הזמנים. לא ניתן צו שכופה עליהם לפגוש את אמם או לשתף אותה בחייהם. הכל לפי הודעתם לבית המשפט, כי "רק כך זה יעבוד" וכי בעתיד בהחלט ייתכן שכן ישתפו פעולה עם הליך טיפולי. נעשה ניסיון שלא להביא לכך שייכפה טיפול על הילדים ו/או על האב בשל בקשת האם ושוב הדבר יציג אותה "כדמות הרעה". יום-יום המתין בית המשפט להודעה כלשהי שתגיע מצד האב ותודיע על השינוי, תודיע על כך שהוא השתלב בטיפול, שהוא מזמין את האם להדרכה הורית משותפת, שעלה בידו לשלב את מי מילדיו בהליך טיפולי.
- כעת בחלוף 7 חודשים, אף אחד – לא הילדים ולא האב – יכולים לבוא בטענות למן דהוא ולטעון, כי הטיפול נכפה עליהם וכי בשל כך לא יצלח. היה לו לאב די והותר זמן להראות כי הילדים משתתפים בטיפול ללא כפייה, לפי בחירתם וכך גם הוא. מאכזב לגלות בדיעבד, כי לא אירע למעשה דבר בהקשר זה שלא להזכיר היעדר הקשר בין האם לבין הילדים והיעדר כל התקדמות בעניין זה.



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 15-01-4487 פלוגית נ' פלוני

- 1 משנוכח בית המשפט, כי "אין כיסוי" להבטחות הילדים והאב לפנות לאפיקי טיפול מרצון .64
2 ומיוזמה שלהם, וכאשר בית המשפט מתרשם, כי הנזקים לנפשם של הילדים הולכים
3 ומתעצמים ולבטח לא פוחתים, וכאשר הלך לו לאיבוד זמן יקר בהתבגרות של הילדים ללא
4 שאמם שם, להיות נוכחת, להיות חלק וכאשר כל ניסיון קודם בדרכי נועם, כשל הגיעה
5 השעה לעשות שימוש בכלים שיש לבית משפט כדי להגן על טובתם של הילדים.
6
7 **ז. ההכרעה:**
8
9 .65 לכאורה, מלכתחילה ועוד לפני חודשים מספר, התביעה הנוכחית במתכונתה – מיצתה
10 עצמה לחלוטין. התובעת ביקשה מינוי עו"ס לסדרי דין וכך היה. התובעת ביקשה מינוי
11 פסיכולוג מומחה ובית המשפט נעתר לכך. בכל הנוגע לאכיפת הסדרי ראייה ולאור גילאי
12 הילדים וסרבנות הקשר, אף האם לא עתרה לסעדי ביניים במהלך התקופה מאז הוגשה
13 התביעה.
14
15 .66 נותרנו איפוא עם אפשרות אחת בלבד של חיוב האב והילדים לפנות לאפיק טיפולי במטרה
16 ובתקוה, כי בעתיד יוליד הדבר שיקום של הקשר בין האם לבין הילדים. אציין בהקשר זה
17 הדעה מקיר לקיר של המומחים, אפוטרופא לדין, עו"ס לסדרי דין כי קיימים סימנים של
18 מצוקה רגשית אצל שני הילדים ורק באמצעות תהליך טיפולי שיעבד רגשותיהם כלפי האם
19 ניתן יהיה להיטיב מצבם (ראה למשל דו"ח דר' יגיל מיום 29/3/16 ודבריו בדיון)..
20 .67 לאחר שבחנתי נסיבות העניין, נתתי המשקל הראוי לרצון הילדים ועמדתם וכאשר אני
21 מקבל עמדת כל גורמי הטיפול ובפרט דברי דר' דוד יגיל, ניתן בזה פסק דין כדלהלן:
22
23 .67.1 קיים ניכור הורי בין הילדים לבין אמם ויש צורך מיידי ודחוף בהליך טיפולי מורכב ומשולב
24 של ההורים והילדים.
25
26 .67.2 יש צורך בהדרכה, טיפול ותיאום הוריים שבהם ייקחו חלק שני ההורים אצל המטפלת ***
27 שלכאורה ההורים הסכימו לזהותה, והם יעשו כן – **הטיפול יתחיל בתוך 14 יום**
28 **מהיום ויסתיים לא לפני שיחלפו 3 חודשי טיפול רצופים או במועד מוקדם**
29 **יותר לפי המלצת גורם הטיפול.**
30
31 .67.3 יש צורך **בטיפול דיאדי של אם-ילד אצל אותה מטפלת (אלא אם כן היא תקבע**
32 **אחרת)** והאם והילדים מחוייבים להשתתף בו במועד שייקבע על ידי המטפלת – **הטיפול**



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

- 1 יתחיל בתוך 7 ימים מהיום שתקבע המטפלת ויסתיים לא לפני שיחלפו 3
2 חודשי טיפול רצופים או במועד מוקדם יותר לפי המלצת גורם הטיפול.
3
- 4 67.4 יש צורך בטיפול של הילדים כאשר זהות המטפל ואופי הטיפול ייקבע על ידי צוות
5 התיאום ההורי – הטיפול יתחיל בתוך 14 יום מהיום וימשך כל עוד צוות
6 התיאום ההורי סבור שהדבר נדרש.
7
- 8 67.5 ניתנות בזה סמכויות לצוות התיאום ההורי לפקח ולעקוב אחר השתלבות הילדים וההורים
9 באפיקי הטיפול השונים וצוות התיאום ההורי ידווח לבית המשפט בתוך 75 יום מהיום
10 סטטוס ביצוע פסק הדין.
11
- 12 67.6 נקבעת בזה מראש סנקציה כספית בשיעור של 2,000 ₪ שהאב יידרש לשלם לקופת בית
13 המשפט, בגין כל מפגש טיפולי שייקבע על ידי המטפלת או מי מטעמה או על ידי צוות
14 התיאום ההורי ולא תהיה השתתפות בו. די יהיה בהודעת צוות התיאום ההורי שמפגש
15 ו/או טיפול לא קוימו כדי להפעיל את הסנקציות בהליך מתאים שיינקט לצורך כך.
16
- 17 67.7 בעלויות טיפול של כל אחד מההורים הם יישאו בעצמם ובעלויות טיפול בילדים ו/או
18 הדרכה וטיפול משותפים – בחלקים שווים. בעלויות טיפול דיאדי תישא האם.
19
- 20 67.8 אני מחייב האב להעביר דיווח כתוב בדוא"ל או מסרון אחת לשבוע במוצאי השבת אודות
21 מצבם של הילדים בשבוע החולף בפרמטרים הבאים: מצב בריאותי, מצב רגשי, מצב
22 חברתי, מצב לימודי.
23
- 24 67.9 אני אוסר על הילדים לחסום את אמם במכשירי טלפון סלולריים אך עם זאת מורה לאם כי
25 יצירת קשר עם הילדים תיעשה לפי המלצת גורמי הטיפול המפורטים בפסק הדין.
26
- 27 68. בית המשפט היה מחייב הנתבע לשלם לתובעת הוצאות משפט בשיעור ריאלי, ברם היו
28 הליכים מיותרים שננקטו גם על ידי התובעת בדמות בקשת עיכוב יציאה מן הארץ, סירוב
29 להשיב דמי מזונות לאב בגין תקופה שהיו הילדים אצל האב ולפי דרישת הצוות הטיפולי,
30 בקשות מיותרות לחשוף מסמכים חסויים שהוגשו על ידי צוות התיאום ההורי ועוד. ממילא
31 מדובר במקרה מורכב ורגיש והתנהלות הדיונית האם בהקשר זה לעתים הקשתה עוד יותר.
32 במצב דברים זה ורק מטעמים אלה, לא מצאתי מקום ליתן צו להוצאות.
33



בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 4487-01-15 פלונית נ' פלוני

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

ניתן לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.
המזכירות תמציא פסק הדין לב"כ הצדדים, לצוות התיאום ההורי, לעו"ס לסדרי דין ולאפוטי' לדין.
ניתן היום, יום ראשון, י"ז טבת תשע"ז, 15 בינואר 2017, בהיעדר הצדדים

אסף זגורי, שופט
סגן הנשיא לענייני משפחה